

**ČITATELJI! Prosimo, pogledajte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. V teh časih splošnega povišanja cen, potrebuje list Vaše sodelovanje. Skušajte izmeti naročnino vnaprej plačano.**

# GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Reentered as Second Class Matter September 25th 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 251 — Štev. 251

NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 28, 1943 — TOREK, 28. DECEMBRA, 1943

VOLUME LI. — LETNIK LI.



## ZMAGA LETA 1944 pravi vrhovni poveljnik zavezniških armad

General Dwight D. Eisenhower, ki je bil imenovan za poveljnika zavezniške vpadne armade, je v svojem glavnem stanu v Alžiru rekel, da bo vojna v Evropi za zaveznike zmagovito končana leta 1944.

General Eisenhower je pred svojim odhodom v Anglijo sprejel časnike in jim je z vso resnostjo rekel, da bo tekom leta 1944 Nemčija poražena, toda v svoji skromnosti je rekel, da bo samo čas pokazal, ako je pravi mož, ki je bil izbran za vrhovnega poveljnika zavezniških armad, ki imajo nalogo zlomiti nemško armado. Časnikarjem je rekel, da bo v kratkem odpotoval iz Alžira v Anglijo, da prevzame svoje novo mesto.

"Moje poglavitno delo bo napraviti isto, kar smo napravili tukaj," je rekel general Eisenhower. "To je, združiti vse sile, da med njimi ne bo nobenega krhanja, da delujejo složno in gredo na delo z vso silo. Mislim, da smo tukaj dosegli smisel do složnosti, da je bilo odpravljeno vse nesoglasje, ki je bilo tipično za zavezniško delovanje v preteklosti. Edino potrebno je, da zmagamo leta 1944, da vsak moški, vsaka ženska od fronte črte pa do najbolj oddaljene vasi obeh naših dežel store svojo popolno dolžnost."

Na vprašanje, če je zadovoljen z zavezniškimi uspehi v letu 1943, je general Eisenhower odgovoril, da naj vsakdo primerja zavezniški položaj v oktobru leta 1942 s sedanjim položajem. Nato je navajal, da so bili lansko leto Nemci skoro pred vrati Kaira, Malta je visela samo na niti in podmorska vojna je bila na višku.

Glede kampanje v Italiji je Eisenhower rekel, da so zavezniki vsled predaje Italije mogli zavzeti peto italjansko polotoka za najmanjšimi žrtvami in da so se zelo okoristili z italjanskimi bojnimi ladjami. Rekel je, da ni pričakoval ničesar več in se tudi za kaj več ni pripravil, četudi je mislil, da bo predaja Italije prinesla več vojaške koristi.

Da bo mogoče Nemce poraziti, je po zatrditvi generala Eisenhowerja potrebno, da zavezniki delajo v največjem soglasju in da tudi posamezni deli armad med seboj tesno sodelujejo in kadar pride dan za večerliki vdarec, tedaj bo moral biti poslan v boj vsak aeroplan od največje letede trdnjave, do najmanjšega izvidnega aeroplana, vsaka ladja, ki more pluti in streljati in vsak vojak, ki more nositi puško.

S tem je general Eisenhower pokazal, da se strinja z onimi vojaškimi strokovnjaki, ki pravijo, da samo z bombardiranjem iz zraka Nemčije ni mogoče prisiliti na koleno. Navzlic temu pa bodo zavezniški aeroplani še mnogo bolj bombardirali celo Nemčijo, kopna armada pa bo nemški oboroženi sili zadala zadnji smrtni udarec.

Ko je general Eisenhower za prihodnje leto napovedal konec vojne, ga je nek časnika vprašal, ako ta njegova preokoba velja tudi za Pacifik, general pa se je nasmejal in rekel, da celo generali na drugi strani zemeljske poloble ne pričakujejo, da bi bila tudi tam vojna končana leta 1944, dodal pa je, da bodo zavezniki, ko enkrat skočajo v Evropi, vrgli v Azijo vso svojo silo, da zlozijo Japonsko.

Eisenhower je bil v najboljšem razpoloženju in se je časnika zahvalil za njihovo dobro delo, ki so ga do sedaj opravljali. Nek časnika ga je tudi spomnil na njegovo obljubo, da poročevalcem ne bo nikdar lagal in časnika so vsi enega mnenja, da je Eisenhower svojo besedo držal.



DVA AMERIŠKA POVELJNIKA

Levo na sliki je ameriški general Dwight D. Eisenhower, ki je bil izbran za vrhovnega poveljnika zavezniških vpadnih armad, desno pa je general Spaatz, povzljnik ameriške zračne sile v Evropi.

## Rdeča armada se bliža Žitomiru

Rdeča armada, ki je svojo zimsko ofenzivo pričela na dveh frontah, je zapadno od Kijeva predrla v nemško črto 14 milj in se je približala Žitomiru na 15 milj; v Beli Rusiji pa je rdeča armada še bolj stisnila lok okoli Vitebska, ko je presekala Vitebsk-Polotsk železnico.

Prva ukrajinska armada generala Vatutina, ki ima po nemški cenitvi 500.000 vojakov in 1000 tankov, je večeraj pobila 4000 Nemcev in razbila ali pa zaplenila 55 tankov ter osvobodila nad 100 mest, trgov in vasi.

V vseh bojih v ponedeljek je bilo ubitih nad 6600 Nemcev in razbitih ali zaplenjenih 83 tankov.

Moskva naznaja, da je armada generala Vatutina, ki prodira na 20 milj dolgi fronti, zavzela železniško mesto Stepok, 16 milj jugovzhodno od Žitomira ter v 24 urah od Verbova napredovala 14 milj. Na južnem koncu fronte so Rusi vdrli v večerajše, 24 milj od železniškega križišča Berdičeva ter 135 milj severovzhodno od stare rumunske meje.

General Vatutinu služi železniško križišče Fastov za oporišče in njegova armada prodira ob Fastov-Žitomir železnici proti Žitomiru in ob Kijev-Zmerinka železnici proti Kazatinu.

Na fronti okoli Vitebska je prva baltiška armada generala Bagramiana osvobodila nad 50 obljudenih krajev, pobila nad 2000 Nemcev in razbila 19 tankov.

Iz Vitebska, ki šteje 167.000 prebivalcev, je Nemcem za umik odprta samo železnica, ki pelje v Oršo. Po zadnjih poročilih so Rusi na severozapadu od Vitebska oddaljeni 8 milj, na severovzhodu pa 13 milj.

## BITKA ZA ORTONO SE NADALJUJE

Večeraj se je bitka za Ortono nadaljevala, slednjic pa so zavezniški tanki, ki so se borili od ulice do ulice, poglani zadnje Nemce iz mesta. Dve milj in pol dalje v notranjost dežele je angleška osma armada zasedla Villa Grande.

Razun na tem kraju fronte, zadržuje dež vse večje operacije na celi črti od Jadrana do Tirenskega morja, razun na fronti pete armade okoli Monte Sammuero. Na tem kraju so zavezniki zavzeli dve visoki gori, ki se more primerjati z Monte Camino in Monte Maggiore.

V Ortoni so se Nemci skušali obdržati v jugozapadnem delu mesta, toda Kanadčani s o jih potolkli, ali pa pregnali.

Zelo vroči boji so se vneli na nekem križišču med Villa Grande in Tollo. Iz Tollo se že dvigajo oblaki dima, kar je znamenje, da Nemci kraj požigajo, nato pa se bodo umknilo.

## Governor Johnson je umrl

Jackson, Miss., 27. dec. — Državni uradi v Mississippi so bili danes zaprti v znak žalovanja zaradi smrti governorja Johnsona, ki je podlegel srčni napaki na njegovi farmi blizu Hattiesburga. Ob smrti je bil star 63 let.

## V domovini dajejo priznanje našemu delovanju tukaj

Free Yugoslavia je že dne 29. oktobra izjavila: — "V Ameriki deluje za pošteno jugoslovansko stvar Adamič. V Londonu je bilo pred kratkim zborovanje, kjer je govoril znani profesor ljubljanske univerze, dr. Boris Furlan, bivši minister v Trifunovičevi vladi in priznani demokrat. Narod se obema zahvljuje."

## Furlanov odgovor na priznanje

Dr. Furlan je glede sporočila podanega po Svobodni Jugoslaviji dejal:

"Veseli me zelo, da je prišlo to sporočilo. Tako Vidmar in drugi vedo, da sem dobil njihovo sporočilo in da ne morem drugače odgovoriti nego po radiju."

Gornje sporočilo Svobodne Jugoslavije je bilo odgovor na BVC oddajo v slovenscini in si hrvaščini. Klemenčič je 22. oktobra 1943 ob 6:15 popoldne ozir. zvečer poročal o zborovanju Jugoslovancev v Londonu (Livingstone Hall, 20. okt. '43) in dejal naslednje:

"Predstavniki Istre, prof. Furlan, je s svojim govorom napravil globok vtis. Med drugim je rekel sledeče: 'Narodi Jugoslavije so pokazali vsem evropskim narodom, kakšno pot si morajo zbrati, če hočejo doseči svobodo in demokracijo, v kateri bo zagotovljena socialna pravica, pa tudi gospodarski napredek. To je v Jugosloviji'".

## Nemci pošiljajo ojačanja proti partizanom

London, 25. dec. — Nemci so danes postavili proti partizanskim silam v Jugoslaviji nove nemške čete, ki so bile poslance, da zlomijo partizanski odpor ob katerem se krha in drobi že šesta nemška ofenziva.

Maršal Tito je v svojem poročilu dejal, da se morajo njegove čete sedaj boriti proti 14 nemškim divizijam, kar šteje okrog 150.000 do 200.000 mož. Te nacijske sile stoje nasproti partizanskim patriotskim brcem v Bosni, Hercegovini, Dalmaciji, Sloveniji in Hrvatski. Poleg teh divizij, pa napadajo patriote tudi satelitske bolgarske čete.

Današnje poročilo se glasi, da so naciji poslali v Jugoslavijo pet novih divizij iz Albanije in Grčije. Vkljub temu pa so sovražniki utrpeli težke izgube na bosanski fronti pri Kladanju in Livno-Duvnu.

## Važen viadukt pri Tržiču razstreljen

Bern, 24. dec. — Jugoslovanski partizani so izvedli eno najdrznejših podvzetij te vojne, ko so prodrli na ozemlje, ki je do sedaj v rokah nazičev in so razstrelili važen železniški most (viadukt) pri Tržiču, na progi, ki veže Trst s Puljem (Pola). Poročevalec Paul Ghali, ki je poslal to vest čikaškemu listu "Daily News", pravi, da je došlo do vest iz privatnih virov. Pravi, da je to razstrelbo izvedel oddelek petnajstih mož, od katerih sta se srečno vrnila samo dva. Ostali so bili najbrž ubiti pri razstrelbi ali pa so jih dobili v roke nemški vo-

kjer so Nemci vrgli proti partizanskim odredom največ novih ojačanj.

Nemci so poslali močna ojačanja tudi v Hrvatsko, kjer je bila cela nemška kolona uničena pri Lapaču. Jugoslovni so obenem s tem poročilom obelodanili vest, da se nemške čete ne prestano vsipljejo v Hrvatsko.

## Partizani zavzeli Avtavac v Hercegovini

Svobodna Jugoslavija poroča, da so partizanske čete marsala Tita zavzele kraj Avtavac v Hercegovini, ter da sedaj prodirajo proti Biškuju in Stolacu na dalmatinski meji, puščajoč mnogo nemških mrtvih in ranjenih na poti svojega pohoda.

Uspehe so zabeležile Titove čete tudi v provinci Sandžak in pri Andrijevi.

jaki preden so mogli spet priti k svojim partizanskim odredom.

Kako važna je bila razstrelba železniškega viadukta je razvilno iz dejstva, da so Nemci pošiljali po železnici, ki je vozila preko tega mostu, največ moštva in materiala za ofenzivo proti jugoslovanskim partizanom. Prej so mogli dostavljati mnogo zalog preko Brennerskega prelaza, a odkar so zavezniki istega hudo obdelali iz zraka, so rabili v glavnem progo, ki pelje preko Tržiča in Trsta do Pulja.

## Bolgarske satelitske čete doživele poraz

Bolgarske čete, ki so jih Nemci poslali v Jugoslavijo, da pomagajo nemškim armadam pri bojevanju proti partizanom, so doživele poraz blizu Lebana v Srbiji.

Komunike marsala Tita navaja, da so njegovi vojniki našli ob neki progi na Hrvaškem 42 trupel prebivalcev, katere so naciji pomorili v svoji masčevalni jezi zaradi partizanskih zmag. Trupla so visela na telegrafskih drogih ob progi.

Odpor na Hrvaškem pa se vkljub masčevalnostim napram seljakom in drugemu prebivalstvu nadaljuje. Zadnje dni je bil iztirjen vlak, ki je vozil vojaštvo in uničenih je bilo šest železniških vozov ter ena lokomotiva.

## NOVA IZDAJA Hammondov SVETOVNI ATLAS

V njem najdete zemljevide vsega sveta, ki so tako potrebni, da morate slediti današnjim poročilom.

Zemljevidi so v barvah. Cena 50 centov. Naročite pri: "G L A S U NARODA", 216 West 18th Street, New York 11, N. Y.

## Mihajlović pa čaka

Ista poročila, ki navajo vesti o bojih in uspehih er žrtvah Titovih borcev, vključujejo čudno poročilo, katero pravi, da se je izrazil neki visoki častnik regularne jugoslovanske armade v Kairu, da Draža Mihajlović ne bo vrgel svoje regularne jugoslovanske vojske v boj proti Nemcem vse dotlej, da pridejo zavezniki s svojimi armadami v Jugoslavijo oziroma na Balkan.

Ta polkovni poročnik Mihajlovićeve armade, ki čaka odrešenja Jugoslavije na varnem v Kairu, je dejal, da ne mara, da bi se v javnosti objavilo njegovo ime, toda on je pripravljen, da je spor med Mihajlovićem in Titom pregledob, da bi se ga moglo poravnati.

## Napad na nemško križarko

Alžir, 25. dec. — V noči med 21. in 22. decembrom letos so angleške torpedne ladje uspešno napadle nasledlo nemško lahko križarko "Dalmacija", katero so Nemci vzeli Jugoslaviji. Križarko so opazili blizu otoka Silba, ki ni daleč od dalmatinskega obrežja.

Nemci so to križarko zgradili v letu 1899. Jugoslovani pa so jo kupili leta 1926 ter jo krstili na ime "Dalmacija". Tokom te vojne so jo Nemci spet dobili v svoje roke in so jo uporabljali bolj za vezbalno križarko, kot za pravo bojno ladjo. Kljub temu je križarka ogrožala zavezniško brodogojstvo in posebno prekomorska letala, ker je bila opremljena s protizračnimi topovi.

## Važen kongres v Metliki

Free Yugoslavia je podala pred časom poročilo o kongresu društva "Pravnik", ki se je vršil od 11. do 13. oktobra letos v Metliki. (To društvo se ne snatra za politično, toda je napredno društvo juristov v Sloveniji.) Kongresa se je udeležilo 115 slovenskih sodnikov in odvetoikov. Glavni seji je prisostvovalo 750 ljudi.

Kongres je sprejel resolucijo za čim tesnejše sodelovanje z OF (Osvobodilno fronto) in je pravtako pozval k sodelovanju vse ostale slovenske pravniške in sodniške, ki se niso na osvobojenem ozemlju.

Dalje je Free Yugoslavia poročala tudi to, kako se general Rupnik brezuspešno trudi, da bi organiziral "Rupnikovo gardo" v Sloveniji, ki naj bi nadomestila belo in plavo gardo. — (U. C. of S. S. A.)



"GLAS NARODA"

VOICE OF THE PEOPLE

Owned and Published by Slovenc Publishing Company, (A Corporation) Frank Baker, President; Ignaz Kudo, Treasurer; Joseph Lapaha, Sec. Place of business of the corporation and address of above officers: 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

51st Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays. Advertisement on Agreement.

Subscription Yearly \$7. Advertisement on Agreement. ZA CELO LETO VELJA LIST ZA ZDRUŽENE DRŽAVE IN KANADO: \$7.-; ZA POL LETA \$3.50; ZA ČETRT LETA \$2.-.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izveniš sobot, nedelj in praznikov. "GLAS NARODA" 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y. Telephone: CHelsea 3-1948

ALI SE BO PRIČELA OFENZIVA NA BALKANU?

Ko je zavezniška armada vdarila v Sicilijo v Italijo in je zavzela Bari in Brindisi-ob Jadranu, je vsakdo z vso opravičenostjo domneval, da bo angleško-ameriška armada čez Otrantsko morsko ožino vdarila v Albanijo in od tam v Jugoslavijo, ali pa naravnost v Dalmacijo. Toda to se ni zgodilo, dasiravno se je maršal Tito, ko ga je feldmaršal Rommel potisnil iz Hrvaške v Dalmacijo, obrnil na zavezniške s prošnjo, da mu pošljejo pomoč. Pomoč je sicer dobil v obliki aeroplanov in drugega orožja, toda zavezniška armada se ni prepeljala čez Jadran.

Zdaj pa izgleda, kot da so se zavezniški odločili, da bodo prišli Nemčijo z južne strani Evrope. Rusi so v močni zimski ofenzivi, v Angliji je pripravljena močna zavezniška armada za vpad na celino in v južni Evropi se kažejo znamenja, da bo tudi od tam prišel pritisk na Nemčijo, kakorhitro se prične ofenziva v zapadni Evropi.

General Dwight D. Eisenhower, ki je bil vrhovni poveljnik v Italiji, je bil imenovan za vrhovnega poveljnika zavezniške vpadne armade, na njegovo mesto v Sredozemlju pa je bil postavljen general sir Henry Maitland Wilson, ki je bil med prvimi zavezniškimi poveljniki, ki je pokazal zanimanje za Balkan in posebno za Jugoslavijo. General Wilson je namreč pozval general Mihajlovića, da preneha svoje vojevanje s partizani maršala Tita.

General Wilson je tudi edini zavezniški poveljnik, ki dobro pozna Balkan, kajti leta 1941 je osebno vodil zavezniške operacije na Grškem in letos operacije v Egejskem morju. Sicer v teh operacijah ni dosegel nobenega vojaškega uspeha, vendar pa se je poučil o nemški vojaški sili, kar mu bo mnogo služilo pri izdelovanju vojnega načrta za operacije na Balkanu.

Zavezniški popolnoma obvladujejo ozko morsko ožino med Italijo in Dalmacijo tako z bojnimi ladjami, kakor z aeroplani, vsled česar je napad na nemško trdnjavo od te strani mnogo prikladnejši, kot pa napad skozi Grško. V Dalmaciji bi tudi zavezniška armada takoj dobila veliko pomoč Titove partizanske armade, medtem ko bi ji pri vdaru skozi Grčijo mogel general Mihajlović dati le neznatno pomoč.

Znano je, da je imel predsednik Roosevelt, ko se je iz Kaira vračal proti Ameriki, daljši razgovor z generalom Pattonom, poveljnikom ameriške sedme armade, ki se še vedno nahaja na Siciliji. Iz raznih virov je bilo že pogostoma omenjeno, da je sedma armada generala Pattona določena, da vpadne na Balkan in o tem se je gotovo natančno dogovoril s predsednikom Rooseveltom.

General Wilson tudi dobro pozna politični položaj Turčije. Bil je na konferenci v Kairu, kjer je imel razgovor s turškim predsednikom Ismetom Inonom. Turčija bo najbrže stopila v vojno na strani zaveznikov, četudi tega se ni javno naznanila.

Kako se bo mogla Nemčija postaviti v bran vsem zavezniškim silam, ki bodo vdarile na njo z zapada in z juga, je velika uganka. Sicer je njena vojaška sila še vedno zelo močna, toda veliki zavezniški premoči nikakor ne more več dolgo kljubovati. Do sedaj je nemško poveljstvo vedno v najkrajšem času poslalo močne armade na katerikoli kraj, kjer je nenadoma prišla kaka večja nevarnost, kakor je bilo v Tuniziji, na Siciliji in nazadnje v Italiji. Ko pa bodo zavezniški od iskan časa pričeli z ofenzivo na več krajih, bo tudi Hitlerju zmanjkalo vojaštva in orožja. Z vso gotovostjo moremo tedaj v nekaj mesecih pričakovati, da bo v tem več zavezniških ofenziv proti nemški trdnjavi in bo Nemčija na kolenuh mogoče prej, kot pa smo šele pred nekaj meseci pričakovali.

Goebbels pravi, da bi tudi Nemci radi imeli mir London, 26. dec. — V svojem tedenskem propagandnem članku, ki je navadno najprej podan po radiju, je nacistički propagandni minister priznal, da je vojna vsilila nemškemu ljudstvu bolj primitivno življenje, kot je bilo pričakovati pred leti.

ČITATELJEM je znano, kako se je vse podražilo, in ravnotako tudi tiskovni papir in druge tiskarske potrebščine. Da si rojaki zasigurajo redno dobavljanje tista, lahko grede upravnistvu na roke s tem, da imajo vedno, če le mogoče, vnaprej plačano naročnino. ALI NE BI OBNOVILI SVOJO NAROČNINO ŠE DANES?

Vlada prevzela železnice

Washington, 27. dec. — Po ukazu predsednika Roosevelta je vojni tajnik Stimson danes prevzel obratovanje železnic in imenoval gen. poročnik Brehon S. Somerville, kot vrhovnega načelnika, ki ima skrbeti, da železniški promet ne bo v nobenem oziru ovrzan vsled napovedane stavke železničarjev.

V tozadnji predsednikovi izjavi je med drugim rečeno, da ne smejo biti na noben način ovrzani načerti za veliko vojaško ofenzivo, ki se pripravljajo.

"Ako pojdejo sedaj železniški delavci na stavko," je dejal predsednik, "tedaj bodo stankali proti vladi Zdr. držav."

Medtem pa je poslalo 15 železničarskih unij predsedniku pismo, v katerem izjavljajo, da so pripravljene prepustiti pogajanja glede poviška plačnjem.

Predsednikova odločitev glede zadeve poviška onim unijam, ki so koj v začetku prepustile pogajanja njemu, je bila danes objavljena in vključuje okrog devet centov poviška na uro za nadurno delo in pa tedni dni plačanil počitnice. Ta določba, je dejal predsednik, ostane veljavna do konca vojne.

ZAKAJ JE HINDENBURG ZMAGAL PRI TANNENBERGU

Kaj se je zgodilo leta 1914 črtniti proti Rennenkampfu pri Tannenbergu, ki je majhna vaša v vzhodni Prusiji?

Pri Tannenbergu je nemški general Hindenburg premagal štiriindvajseti strašni bitki ruskega generala Samsonova.

Dne 23. avgusta 1914 je šef nemške generalnega štaba gen. Moltke poslal še tretje leto upokožen generalu infanterije Paulu von Beneckendorfu in Hindenburgu brojavko, s katero je 68 letnemu Hindenburgu, ki je bil pred upokojitvijo komandant IV. divizije v Magdeburgu, sporočil, da ga je cesar imenoval za komandanta osme armije, ki se je že spopadla z Rusi v vzhodni Prusiji.

Von Hindenburg je bil vesel, da so ga poklicali v obrambo domovine, že je mislil, da so po zabili nanj General Ludendorff in je bil dojen kot šef generalnega štaba v armiji. Na kolodvoru v Hanovru je Hindenburga že čakal poseben vlak Von Hindenburg je sprejel na kolodvoru generalnega majorja Ludendorffa. Tako pri tej priliki je Hindenburg spoznal generala Ludendorffa. Po značaju sta se ta dva generala spopolnjevala, Hindenburg je bil rezerviran in je dolgo premišljeval, preden se je odločil, Ludendorff je bil drzen in impulziven.

V vlaklu je Hindenburg čestital Ludendorffu za uspeh pri obleganju trdnjave Liege, nakar je vprašal, kakšen je položaj v vzhodni Prusiji. Ludendorff je odgovoril, da Nemcem trda prede, Rusi zmagujejo, general von Pritzwitz je nesposoben. Oba generala sta se zatopila v vojaške zemljevide. Nekaj ur pozneje sta izstopila na kolodvoru v Marienburgu, z njuna ki sta postala nova poveljnika v tem delu fronte, se je usoda preobrnila v korist Nemčije. Nekateri so trdili, da je Hindenburg izdelal načrte za bitke v vzhodni Prusiji že 25 let prej, ko je bil še stotnik, res pa je, da Hindenburg prvič videl terene okoli Tannenbergu dne 24. avgusta 1914. Kar je Hindenburg že prej vedel o Tannenbergu, je bilo to, da so tam v bližini leta 1410 Poljaki in Litvanci porazili tevtonske viteze, ki so začeli prodirati proti vzhodu.

V nekaj dneh je bila od Rusov poražena nemška vojska reorganizirana in pripravljena za napad. Strateški načrt je bil kaj enostaven. Rуска armada, ki ji je poveljeval Rennenkampff, je prodirala s severa v vzhodno Prusijo, ruska armada pod poveljstvom generala Samsonova pa je prodirala od vzhoda. Treba je bilo preprečiti za vsako ceno spojitve obeh ruskih armad, uničiti najbrže Samsonovo armado, nato pa se,

leta 1915 priti v Berlin, kjer je kot članica Rdečega križa obiskovala ruske njetnike in iskala med njimi svojega moža generala Samsonova, a ga ni našla. Posrečilo se ji je na posled pri do Tannenbergu v vzhodno Prusijo. Poznala je iz zemljevidov vse okoličino in gozd pri Willenbergu. Čudežni instinkt jo je peljal prav do bližnjega kraja, kjer si je njen mož končal življenje po porazu. Naletela je na drvarja Zedamskega, ki ji je povedal, da je našel nekaj dni po bitki pri Tannenbergu v gozdu mrtvega Rusa in ga pokopal. Rus je imel okrog vratu medaljoneček s sliko neke ženske. Zedamski je Samsonovi pomnil medaljoneček, češ poglejte si ga. Samsonova je odprla obeke in zagledala v njem svojo sliko ter se zgrudila nezavestna v naročje drvarja Zedamskega. Truplo generala Samsonova so izkopali, bilo je še dobro ohranjeno, ker je bilo pokopano v pesku. Rana od krogel na senčih je bila še dobro vidna.

Proti koncu poletja 1914 je vsa Nemčija poznala zmagovalca Pri Tannenbergu, von Hindenburga. Postal je najbolj popularen nemški general, čeprav ga poprej niti Hanoverčan ni niso poznali, dasi je v Hanovru prebival že tri leta v pokojni, preden so ga poklicali v vzhodno Prusijo. V Berlinu so postavili velikanski kip Hindenburga že med vojno, v katera terga so Nemčija zabijali žebelje. Niti nemška kapitulacija l. 1918 ni zmanjšala Hindenburgove slave.

RAZOČARANI CARUSO

Caruso je pel na svoji triumfalni turneji po Ameriki v čiški operi, kjer je dosegel veliki kuspel v vlogi Bajazza. Caruso se kar ni mogel dovolj zahvaliti navdušenemu občinstvu, ki ga je vedno znova klicalo pred zastor. Nekega večera se je pripetilo, da drugi tenorist, ki je predstavljal Beppa, ni mogel več prenašati ploskanja in vzklikanja navdušenega občinstva, ki je izkazovalo svoje navdušenje in priznanje samo odličnemu gostu. "To je vendar neumnost," je dejal. "Če pojem svojo arijo Beppa za kulisami, se ne zgane niti roka. Naše občinstvo je že povsem podleglo sugestiji slavnega imena."

Caruso je zaslisl te besede. Ker je bil prepričan o nepremagljivi privlačnosti svojega glasu, je pozval drugega tenorja, da bi prihodnji večer zamenjala vloge Caruso bo pel za sceno arijo Beppa in takoj se bo videlo, da-li je občinstvo res pod vplivom sugestije slovečega imena, ali pa odloča pri tem lepota in moč glasu. Rečeno, storjeno. Caruso se je zdelo, da ni še nikoli pel tako krasno in ganljivo, kakor takrat, k je zapel za kulisami arijo Beppa. Bil je prepričan, da bo občinstvo takoj opazilo to zamenjavo in da bo na njo pismerno reagiralo. Toda čakal je zaman. Občinstvo je ostalo hladno, nobena roka se ni zganila, da bi zaploskala. Ves bled od razočaranja je odšel Caruso v svojo garderobo in nikoli več ni hotel tega poskusa ponoviti.

Vabilo na Silvestrovo Veselico! SLOVENSKI DOM NA DANUBE STREET, LITTLE FALLS, N. Y. priredi SVOJO LETNO VESELICO V PETEK ZVEČER, DNE 31. DECEMBRA, 1943 (Pričetek ob 8 uri zvečer.) Uljudno se vabi vse Slovence in Slovenke, ter njih prijatelje od tukaj in iz okolice, da se po možnosti udeležijo. — Udje se imajo udeležiti. VSTOP PROST Za ples bodo igrali harmonikarji. Pridite vsi, da si vesele s srečnejše Novo leto. Za Slovenski Dom: Fr. Masle, tajnik.

RAZGLLEDNIK

Državni tajnik Hull kot potnik

Kot nekaka priprava za sestanek "velikih treh" je bila konferenca treh vnašnjih ministrov v Moskvi. In maršal Stalin je vstrajal pri svoji zahtevi, da mora biti konferenca ravno v Moskvi, dasi je bilo za 72 let starega državnega tajnika Cordella Hulla zelo težavno napraviti tako dolgo pot. Kako je Hull potoval v Moskvo, ni popolnoma znano, toda ko je bil že v Moskvi, je nek list poročal, da se je iz Washingtona najprej odpeljal z aeroplanom v Brazilijo, od koder bi letel ali v Afriko, ali na Portugalsko in od tam dalje v Moskvo. In list je pisal, da je Hull v aeroplanu zbolel za morskno, ali boljše rečeno, za zračno boleznijo in je zato nadaljeval svojo pot na bojni ladji, ki ga je pripeljala v Iran, katera dežela se je prej imenovala Perzija. Iz Teherana se je Hull z aeroplanom peljal v Moskvo.

Sedaj pa pripoveduje letalec poročnik William A. Dempsey, ki je bil član posadke, ki je peljala Hulla v Rusijo, da je Hull zelo dobro prenesel vožnjo v aeroplanu, najbrže samo iz Irana v Moskvo. Poročnik Dempsey, ki je doma iz Nashville, Tenn., pripoveduje, da je Hull v aeroplanu kvartal in se obnašal, kot bi se vozil v komoednem železniškem vozu, medtem ko sta bila dva zdravnika, ki sta ga spremljala, v kabini v zadnjem koncu aeroplana, in oba bolna za zračno boleznijo. In kot pravi Dempsey, je bil Hull edini na celi vožnji, ki ni bil prav nič bolan.

Pilot poročnik Malcolm J. Rowe, ki je vodil Hullov aeroplan, pravi, da je bil Hull zgled za potnika v zraku. Dalje pravi Rowe, da je bil najtežavnejši polet čez Kavkaz in se je moral pri poletu največ ravnati po instrumentih. Rusi so poslali natančna pojasnila glede vremena, ne pa glede zračne črte.

Dve leti se je skrival

Robert Cecil Van Valkenberg, ki je star 31 let, je bil nekaj ameriški vojak, v nedeljo, 7. decembra, 1941, drugi dan po japonskem napadu na Pearl Harbor pa se je skrivil in se do pred kratkim ni več pokazal na beli dan. Policija v Tacoma, Wash., pa ga je izvolala in zaprla pod obdolžbo, da je desertiral iz vojaškega taborišča Fort Lewis.

Policija je bila obveščena, da se Van Valkenberg skriva v svoji hiši, nakar je mestna in vojaška policija hišo obkolila. Tam so v resnici našli Van Valkenberga, njegovo 31 let staro

ženo in dva majhna otroka. Pod preprogo je policija odkrila vrata, ki so peljala v klet, kjer je bila prijazna soba s pečjo in popolno opremljena. Poleg sobe je bila še spalnica, kjer je bil skrit Van Valkenberg, ki se bo moral zaradi dezeracije zagovarjati pred vojaškim sodiščem.

Pa ga naj kdo najde!

Poštar Harvey Washburn v Hanford, Cal., že nekaj časa skuša dostaviti pismo, ki nosi naslednji naslov: James Sullivan, ki barva hišo svojega bratranca, je nizke postave, nekoliko pešast in ima brazgotino na enem kolenu.

Churchill kadi preveč

Kot znano, je Winston Churchill zbolel za pljučnico in sicer že drugič v enem letu. — Churchill ni mogoče misliti brez cigare, katero ob istem času kadi in žveči. Zdravniki so mu priporočali, da naj kajenje nekoliko omeji, toda Churchill nasveta ni poslušal in zdravniki pravijo, da je to mnogo pripomoglo k njegovi boleznii.

Mesto, ki zasluži svoje ime

Tankograd je novo mesto v Uralu, kjer so skoro vsi prebivalci zaposleni pri izdelovanju tankov. Kmalu po zavzetju Stalingrada so delavci na svoje stroške in stroške prebivalstva iz okolice izročili rdeči armadi 12 KV tankov (Klementij—Vorošilov).

V PESMARICI "AMERIŠKA SLOVENSKA LIRA" so vključene sledeče slovenske pesmi: 1. Podkolnica — moški zbor s bariton samospevom 2. Pozdrav — moški zbor 3. Lahko ne — moški zbor 4. Otočki zvon — mešani zbor 5. Pomladinska — mešani zbor, s bariton samospevom 6. Lira I. — za solo speva, moški in mešani zbor 7. Lira II. — za mešani zbor 8. Altanski omevi — za moški in mešani zbor s bariton samospevom 9. Kantata iz psalma 156 — moški zbor 10. Šoti — za samospeve, mešani zbor in spremljevanjem glasovira 11. Psalm 29 — za samospeve, mešani zbor in spremljevanje glasovira ali orgel CENA SAMO 50 centov KOMAD To so koncertne pesmi za moške in mešane zore, katere je uglasbil in v samozaložbi izdal MATEJ L. HOLMAR, organist in pevovodja pri sv. Vidu, Cleveland, Ohio, 1923. Naročite to zbirko pri: KNJIGARNI SLOVENSKE PUBL. COMPANY 216 West 18th Street New York 11, N. Y.

KUHARSKA KNJIGA: Recipes of All Nations RECEPTI VSEH NARODOV NOVA IZDAJA \$2.50 STANE SEDAJ 2. Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani. Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi. Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izveščati in izpopolniti. Knjigarna Slovenic Publishing Company 216 West 18th Street New York 11, N. Y.

# Kratka Dnevna Zgodba

DRAGOTIN GREGORC:

## MEDVEDKA JI JE UGRABILA HČERKO

Dolenjske Toplice, pred božičem 1939. — Pri svojem sinu in hčeri v zaselju Rebrji, ki je oddaljeno od Dolenjskih Toplic dobre pol ure hoda in spada k vasi Drganjim selom, živi stara ženica, o kateri gre glas, da je stara že nad 100 let in da ji je pred mnogimi leti v kočevskih gozdovih odnesla medvedka tričetno hčerko in jo požrla. Da bi o tem kaj več poizvedela, sva se napotila k radovedneža do stare ženice, ki stanuje v skromni hiši. Našla sva jo pri topli peči. Za visoka leta je še zelo čvrsta in zdrava, tudi hoja jo prav malo ovira, sliši pa v dobo in za po glasu pozna človeka, s katerim je imela že kdaj opravka, le vid ji je nekoliko slabši.

Starka je rade volje pričela pripovedovati svojo mišno življenjsko povest, odgovorjajoča zelo živahno in z izvrstnim spominom.

Rojena je bila v Frati leta 1846. Dneva se ne spominja, tudi letnico je zvedela šele v starih letih od gospoda župnika, ki jo je obiskal ob priliki ljudskega šteta. Frata je bil ol svoje dni naselje delavcev kneza Auersperga v kočevskih gozdovih nad Dolenjskimi Toplicami. Napravljali so drva in žgali oglje za fužino na Dvoru, mali vasi ob Krki pri Žužemberku. Krščena je bila na ime Ane Červanove v farni cerkvi v Topli Rebrji. Kakor njen oče, je bil njen mož Matija Kmet, drvar in oglar. Kdaj se je poročila, se točno ne spominja več, bila pa je poročena v Žužemberku. Z možem sta živela skromno življenje drvarja in oglarja v srečnem in zadovoljnem zakonu. Rodilo se jima je deset otrok, sedem hčerk in tri sinovi. Sin Jožef in hči Rozalija živita z materjo na posestvu. Pepea je poročena na Dolenjih Sušicah pri Toplicah, vsi drugi so že pomrli.

Najžalostnejšo smrt je stori-

la tri letna Anica. Še vedno stopijo stari ženici solze v oči, in bridko zajoka, ko se spomni nesrečne Anice.

Bilo je dan pred Vnebovodom leta 1880. Oče je napravil kakih 30 korakov oddaljen od hiše drva, zamaknjen v svoje delo. Pri njem je bil šestletni sin Tonček. Nenadno je Tonček zapazil velikega kosmatina. Medvedka je šla mimo hiše. (Tedaj je bilo po kočevskih gozdovih več te zverjadi, kakor jo je danes in tudi bolj nevarna je bila.) — Nič hudega slutit teče sinek k materi v hišo vprašat, kje je Anica in tudi povedati, da je videl medvedko. Mater je sinova vest prestrašila in pričela je klicati Anico. Toda Anica se ni odzvala in tudi prišla ni od nikoder. Pričeli so takoj sumiti, da se je morala zgoditi huda nesreča, da je medvedka odnesla Anico.

V velikih skrbih so šli vsi domači takoj za sledom medvedkinim, iskali so povsod do temne noči, a o deklici ni bilo ne duha ne sluha.

Drugi dan na vse zgodaj se je napotil oče Matija v Sotesko k knezu Auerspergu, da mu pove zgodbo nesrečnega otroka. Knež Auersperg je dal takoj nalog uslužbenecem, da preišče vse medvedje brloga. Okoli 300 ljudi je več dni iskalo in pretaknili so vse kote in brloga, toda zaman. Tudi bližnje občine so dale naloga, da mora od vsake hiše ena oseba pomagati iskati nesrečno deklico. Iskali so mnogo časa zaman. Šele po 18 tednih se jim je posrečilo najti v nekem zatišju v medvedjem brlogu okostje lobanje in dele obleke, po katerih so spoznali in potrdili domnevo, da je medvedka otroka požrla. Dele obleke in lobanje so odnesli domov in jo obdržali doma skoraj mesec dni, dokler niso dobili od oblasti naloga, da lobanjo pokopajo. Pokopali so jo na pokopališču v kočevskih Poljanah, blizu Dolenjskih Toplic.

Ko je knez Auersperg opustil tovarno železa na Dvoru, kjer so izdelovali razne različne železne izdelke, je razpustil tudi gozdne delavce na Frati. Nekateri izmed njih so se preselili v druge predelje Auerspergovega veleposestva, drugi pa so si za trdo prihranjene denarce ustanovili skromno lastno domačijo. Tako sta si tudi kmeta, ki sta tako nesrečno izgubila svojo hčerko, kupila kodo v kateri še sedaj živi starka, ter nekoliko borovnega sveta. Ime "Fratarji" je ostalo. Ker jih skromno posestvo ne more preživljati, se trudita sin in hči z dnino, da se skromno preživita in pomagata stari materi, ki v visoki starosti ne more več delati. Poročena je bila 53 let. Mož ji je umrl leta 1923.

Ko je stara ženica svojo povest končala, je začudeno vprašala, zakaj jo obiskovalca vse to izprašuje. A ko sva ji povedala, ua pride vse to v tisk, se je zadovoljivo nasmejala.

Na vprašanje, če ima kako sliko, je odgovorila, da se še v svojem življenju ni nikoli slikala. Ali bi se dala slikati, da tudi njena slika pride v časovise in da se o ženici ne bo le bralo, marveč bodo bralci tudi na sliki vi Ali staro dolenjsko korenino, ki je tako žalostno izgubila ljubljeno hčerko je ženica rada privolila. Z zadovoljnega obraza in z dokaj krepkim korakom je stopila vred fotografski aparat, ki ga še živi dan ni videla in se je žudila, kako more tako mala stvar posneti človeško podobo.

## SPOMINI NA NAŠE KRAJE

(Konec.)

Za nekako deset minut smo se selo je bilo vedno, ko je bil pri več mlincov za moko, ki jih zeno Kokra. Vas ima tudi svojo cerkev tam je mesar in 2 dobri gostilni. V tej vasi se odeepimo od okrajne ceste, ker za cesta gre naprej na sever k vasi Prador in Tupalce. Mi pa iz Visokega obrnemo vzdolž na cesto, ki pelje naprej proti vasi Luž. Med potoma ogledujemo naše planine na severu in vidimo lepo gorsko vas Možjanec; blizu se vidi takozvani Hudičkov boršt, ki je po sebnost zanimivo otroke, ker o njem so kolovale različne povesti. Pod vasio Možjanec je pa vas Olševik, ki je tudi na hribu in ima lepo cerkev. Vas Olševik je rojstni kraj mojega očeta. Okolo te vasi so pa še bližnje vasi, kot Kotemože, Trg St. Jurij in Sreduja vas. Trg St. Jurij je precej velik in lep, in tam je tudi pošta.

Tako prikorakamo v Luže, ki je lepa vasica s cerkvijo v sredi. Tu je tudi župan; tiste čase je bil za župana oče Arnež ki je tudi meni delavske bukvice napisal. V to vas sem večkrat s staro materjo obiskoval njene sorodnike, v niji pri Martineku in tudi potem iz Ljubljane sem bil tu na počitnicah. Zopet moram omeniti, da je vas Luže rojstni kraj mojega prijatelja Johna Dolinseka, pri hiši se je reko pri Aušnikovih. John Dolinšek je star naročnik tega lista in je sedaj s svojo družino v Galesburg, Ill. Eden njegovih sinov služi v armadi pri zrakoplovstvu in je v Italiji. Se eden je iz Luž doma in to je moj znanec John Masle, po domače Španov.

Sedaj je pa samo kakih deset minut hoda in že smo v naši rojstni vasi Velesovo. Kaj ne, nekako tajno veselje vsakega obide, ko vstopi v svoj rojstni kraj, in nas tudi. Velesovo ima nekaj premožnih posestni kov kot je Grašič Sajovce, Dražar in drugi. Pri moji rojstni hiši se je reko pri Blekanu. Več članov družine in sorodnikov je bilo čevljarjev in žena strica Antona je bila okrajna babica, in znana po vseh tamšnjih vaseh. Seveda so že pomrli in počivajo pri sv. Marjeti na Frati.

## BEHRING. REŠITELJ OTROK

Na božično noč leta 1891 so daprimesli na berlinsko kirurško kliniko hudo bolnega otroka. Imel je visoko vročino, hud kašelj in komaj je dihal. Ni bilo nobenega dvoma, da je imel otrok davico. Na ozdravitelj pri iznajdbi prvega seruma. Njegova ustvarjalna sila je ostala še v naprej plodovita. Kakor je iznašal serum zoper davico, je ob Kitasatovem sodelovanju iznašal tudi serum zoper tetanus.

Partizani napadli letališče

Blizu prestolice Hrvaške je bilo napadeno nacija letališče, katero zdaj dolgo ne bo za uporabo. Pri tem je bilo ubitih tudi 42 nemških vojakov in 60 stapocev.

Čez nekaj časa je prišel v bolnišnico visokorasel zdravnik. Kot da bi ni bilo nič posebnega, je vbrizgal otroku neko rumeno tekočino, kake pol ure počakal pri njem, nato pa je mirno odšel. Drugo jutro je otroku odleglo. Bil je izven smrtno nevarnosti. Kakor da se je zgodil čudež. Nihče si ni mogel razložiti tako nenadne ozdravljenja.

Pozneje se je izkazalo, da zgodba o tem davicnem otroku in Behringovem serumu ni resnična. Je to v glavnem le legenda. Toda legende nastajajo le okoli velikih moči, ki so s svojim delom in s svojimi idejami svetu res nekaj dali. So toraj vendarle slika neke zgodovinske veličine. Tudi v našem primeru je tako. Kajti vsaj na približno podoben način je prodril Behringov serum v medicinsko znanost. Stoletja je bil človek proti davici brez moči, stoletja so morali gledati zdravniki, kako je hodil morilni angel v obliki davice nad otroke in neumljeno redil njihove vrste. Pa je nenadoma vstal mož, ki se je ojunadil in napovedal boj tej otroški morilki. Usel je, njegov serum se je obnesel, število za davico umrlih je naglo padalo.

Skoro pol stoletja je že tega, ko je Behringova iznajdba globoko posegla v ustroj internic medicine. Behringov serum ni bil nekaj slučajnega. Nastal je po letih napornega dela, bil je uspeh neskončnih poskusov, pri katerih so sodelovali strastno znanstveno iskanje, dobra metoda in genij. Petdeset let je sedaj tega, ko je neznan asistent na higijenskem zavodu berlinske univerze, ki je bil pod vodstvom Roberta Kocha, objavil članek o imuniteti davice in tetanusa pri živalih. S tem uspehom se ni bil zadovoljen, ampak je zagrizeno delal naprej. Njegov cilj je bil: iznajti serum proti davici pri ljudeh. Spomnadi leta 1893 je že toliko napredoval, da je lahko dal bolnišnicam v Berlinu prve količine seruma. Un-

## DELO DOBE:

ŠIVALKE NA NEORA in SIROKE KITE — Unijska tovarna. Dobra plača do'ga sezija. Vprašajte pri:

SUMMIT HAT CO., Inc.  
53 West 36th Street  
New York City  
12-27 to 31.

DELO DOBI DELAVEC V KUHINJI

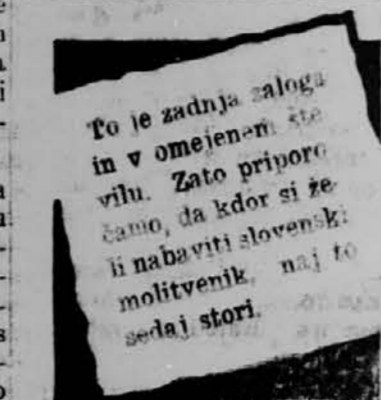
Vprašajte na:

1250 — 5th AVENUE  
(blizu 107. ceste)  
NEW YORK CITY  
12-28, 29

Kupite še danes nekaj War Savings Stamps za Vaše otroci! 42 nemških vojakov in 60 stapocev.

Kupite še danes nekaj War Savings Stamps za Vaše otroci! 42 nemških vojakov in 60 stapocev.

Čez nekaj časa je prišel v bolnišnico visokorasel zdravnik. Kot da bi ni bilo nič posebnega, je vbrizgal otroku neko rumeno tekočino, kake pol ure počakal pri njem, nato pa je mirno odšel. Drugo jutro je otroku odleglo. Bil je izven smrtno nevarnosti. Kakor da se je zgodil čudež. Nihče si ni mogel razložiti tako nenadne ozdravljenja.



## Molitveniki

v krasni vezavi importirani iz starega kraja še pred vojno. Ko zaloga poide, je ne bo mogoče nadomestiti do konca vojne.

Slovenski: RAJSKI GLASOVI Velikost 3 x 4 inč; v belem celoidu; 288 strani. Cena \$1.25

Anglški: NOVA ZALOGA! "KEY OF HEAVEN" Fino vezano; prvovrstna izdelava; v finem snuju. \$1.50

## Slovenic Publishing Company

216 W 18th St., New York 11

## PRIPOROČLJIVO BOŽIČNO DARILLO

## The New Modern Encyclopedia

V ANGLEŠČINI

22,000 Razlag . . . 1,100 Slik

Najnovejša svetovna Encyklopedija, v kateri more vsakdo kakoršnegakoli poklica najti razlage vsake besede spadajoče v njegovo stroko.

Cena sedaj \$4.-

(Poština in zavarovalnina plačana.)

Knjiga vsebuje 1176 strani in je okusno in platno vezana. — Skoro neverjetno je, da je mogoče tako najpopolnejšo knjigo dobiti za tako zmerno ceno.

Knjigarna Slovenic Publishing Company  
216 West 18th Street, New York 11, N. Y.

TO KNJIGO BI MORAL IMETI TUDI VSAK DIJAK NA RAZPOLAGO

## JEKLARSKI DELAVCI NA STAVKI

Pittsburgh, Pa., 27. dec. — Tunkaj je izostalo od dela 133.795 jeklarskih delavcev, ki so zastavali na božični večer in v celju na ob strani od predsednika Roosevelta, ki je želel, da se sporno vprašanje izravna brez motenja produkcije s stavko.

Stavka se je raztegnila tudi na Ohio in Detroit, kjer so piketi nosili plakate z napisi, ki so veleli, da se delo ne bo nadaljevalo brez kontrakta.

Stavkarji zahtevajo povisek plače in pravijo, da če je vlada dovolila povisek tmiji John L. Lewisa, tedaj smejo za povisek vprašati tudi jeklarski delavci, ki so se zvesto držali dane obljube, da ne bodo stavkali. Zdaj se mora proti njim izkazati vlada, kakor se spodobilo, menijo jeklarski delavci, katerih sedanja čista plača znaša povprečno \$36. tedensko. V tem je vključenega približno deset ur nadurnega dela.

Murray, predsednik CIO organizacije je dejal, da zahtevajo jeklarski delavci 95 centov na uro, kar bi pa zlomilo Little Steel formulo, ki dovoljuje samo 16 odst. povisika in to so razumno s porastkom cen, kot so bile pred par leti.

Kontrakt jeklarskih delavcev je potekel ta teden in prizadeva 800,000 delavcev, ki so bili dosedaj tiho, ker se jim je obljubljalo povisek z novim kontraktom. Sedaj je tu čas za podpisanje novega kontrakta in jeklarski delavci hočejo imeti svoje.

## Note

KLAVIR ali za PIANO HARMONIKO

- 35 centov komad — 3 za \$1.—
  - Breeze of Spring
  - Time of Blossom (Cvetni čas)
  - Po Jeseru
  - Kolo
  - Tam na vrtni gredi
  - Maribor Walts
  - Spavaš Milka Moja
  - Orphan Walts
  - Dekle na vrtni
  - Oj, Marička, pejsaj
  - Bardica
  - Mladi kapetane
  - Gremo na Štajersko
  - Štajerji
  - Happy Polka
  - Če na tujem
  - Slovenian Dance
  - Vanda Polka
  - Zidana marela
  - Veseli bratci
  - Ohio Valley
  - Sylvia Polka
  - Zvedel sem nekaj
  - Ko ptičica ta mala
  - Pojdi z menoj
  - Dot s planine
  - Kadar boš ti vs drat šel
- 25 ZVEZEK 10 SLOVENSKIH PESMI za piano-harmoniko za \$1.
- Po 25c komad
- Moje dekle je še mlada
- Barbara polka
- Naročite pri:
- Knjigarni Slovenic Publishing Co.  
216 W. 18th Street  
New York 11, N. Y.

## KNJIGARNA Slovenic Publishing Company

216 West 18th Street New York City

- Andrej Ternove  
Spisal Ivan Albreht  
Cena 50 centov
- Filosofska zgodba  
Spisal Alojz Jirnscek  
Cena 50 centov
- Ko smo šli v morje bridkosti  
Spisal Rev. E. Zakrjašen  
Cena \$2.—
- Knjiga pripoveduje, kako je Hitler nastavljal klančine in sanjke in pripravil "strup" za Jugoslavo in njihovo državo še dolgo prej kot jo je napadel.  
Knjiga je v platno vezana in ima 207 strani.  
Cena \$2.—
- Gledali državljani naj naredijo knjilico — "HOW TO BECOME A CITIZEN OF THE UNITED STATES" V tej knjigi so vsa potrebna in koristna in zanimiva.  
Cena 25 centov

- Listki  
Spisaj Ksavar Meško; 144 str.  
Cena 70 centov
- Malenkosti  
Spisal Ivan Albreht  
Cena 75 centov
- Živi izviri  
Spisal Ivan Matijec  
Knjiga je svojevrsten pojav v slovenski književnosti, kajti v nji je v trinaestih dolgih poglavjih opisanih trinaest rodov slovenskega naroda od davnih početkov v stavem slovanstvu do današnjega dne  
18 poglavij — 413 strani  
V platno vezano  
Cena \$2.—

- POUČNI SPISI
- Pohorske poti  
Spisal Janko Glaser  
Cena 50c
- Angleško Slovensko Berilo  
(F. J. Kern) — Vesnna knjiga  
Cena \$2.—
- Knjiga o dostojnem vedenju  
111 strani.  
Cena 50 centov
- Mlekarstvo  
Spisal Anton Pevc. 3 slikami.  
168 strani — Knjiga za mlekarje in farmerje v splošnem.  
Cena 50 centov
- Obrotno ugovodstvo  
258 strani. — Knjiga je namenjena v prvi vrsti za stavbno, umetno in strojno knjigovodstvo ter telesnizavstvo.  
Cena \$1.—
- Ako naročite knjigo, priložite k naročilu U. C. ozirnoma Canadian Money Order za omenjeno svoto. Manjše svote lahko pošljete v U. S. znakih po 3 centurn 3 cente.

# POD SVOBODNIM SONCEM

ROMAN — Spisal: F. S. FINŽGAR

85

Dvigali so se prsti kakor za prisego. Ali vse glave so se okrenile v kot na Spiridionovo ležišče. Tudi Epafrodit se je ozrl na evnuha.

"Tegače sumite? Spiridion, ali res?" Evnuh se je zakolebel na kolena, dvignil visoke prste in ponovil prisego na Kiista, na Očeta in sv. Duha.

"Zaseže te smrt tukaj, pekcl tam, ako si izdajalec!" Spiridion se je tresel in se rotil na sv. Trojstvo, da nikdar.

"Torej zaupam vsem! Moje dragocenosti so na kupčiji sici barci. Jadrnica je prazna. Trgovce, moj prijatelj, jih popelje v Atene. Jaz sedaj izstopim v Topera, izstopite tudi vi in v jutro raztrosite po mestu vsi žalostno novice, da je sklenil Epafrodit potopiti se z brzo jadrnico vred. Ko vziđe sonce, priveslajte in zavrtajte ladjo, da se pogrezne. Žalujte za mano, da pramotite ljudi. Zakaj tukajšnji prefekt gotovo naznani takoj v Bizane, da sem se res potopil, ladje, ki me brez dvoma zasledujejo, priplovejo sem in se vrnejo. Sled bo izbrisana, moje življenje ototo in varno. Če me kdo sreča, naj me ne pogleda, naj me ne pozdravi. Torej, ali mi storite še to zadnjo uslugo — vi, svobodni možje!"

Vsi so se stisnili k njemu, iskali njegovih rok, jih poljubljali in govorili grozne prisege ter klicali vse strele iz nebes, res pekcl iz zemlje na izdajalca.

Ob sončnem vzhodu se je gnetla množica ljudi na obrežju. Ves Toper se je izpraznil. Epafroditovo ime ni bilo neznano čestnikom in prefektu samemu ne. Narod je prignat radovednost, kako utone lepa barčica in pokopje samomorilca. Osvojenji sužnji so begali po mestu, naglas jokalji, si ruvali lase, se grizli v ustnice do krvi in vili roke ob nesreči svojega gospoda, katerega preganja po krivici si ni Upravda. Nekateri so nalašč vpričo vojakov zabavljali na despota, da so jih prijeli in odgnali v kazen.

Ko je nenasladna novica prišla v stan prefekta Rustika, jo je zvedela tudi Irena, ki je bila prišla srečno iz Bizanea po konnem k stricu in bivala s sužnjo Cirilo v preprostern, napol barbarškem mestu srečnejša, ko na gnilem dvoru.

"Epafrodit, moj rešitelj, varuh Iztokov?" je izpregovorila Irena napol šepetaje Cirilo, ki je prihitala k njej z usodno vestjo. Radi dolge vožnje po Solunski cesti iz Bizanea do Topera, ji je nežno lice nekoliko zagorelo in utrujenost se ni izginila iz njega.

Slonokosteni glavnik, s katerim naj bi ji ravnala Cirila zlate lase, ji je padel iz tresočee se roke. Dolgi razpuščeni prameni mehkih kodrov so se ji usuli po ramenih, po beli jutrnji prtenici preko prsi. Vsi spomini, vsa iskrena ljubezen do Iztoka in iz nje porojena hvaležnost do Epafrodita se je zbudila v nje. em sreč. Lica so ji zagorela v ognju, ustnice so se ji tresle.

"Bogorodica, naj ne umrje pravičnik! Cirila, jaz ga otmen, moram, iz hvaležnosti, iz ljubezni do svojega Iztoka, hiti!" V naglici ji je sužnja speča lase s srebrno zalasnicco, jo odela preko tunike z lepo stolo in ji pomagala obiti mehke sandale. Nato sta šli obe k stricu prefektu Rustiku.

Stric je že zvedel o Epafroditovi nameri. Vojaki so ga obvestili, da so ujeli nekaj njegovih sužnjev, ki so glasno žalili veličanstvo despota. Le ti so povedali, zakaj gre Epafrodit sam v smrt — Justinijan ga dolži po krivem, naperil je pravdo zoper nega, on pa mu rvež hoče ubežati s samomorom. Prefekt, Bizantince skozi in skozi, si je hitro domislil, da ga bogato nagradi sam Upravda, če otme Epafrodita in mu ga izroči živega. Ravnal se je pravkar zdoma, da bi naglo ukrenil vse potrebno in zajel ladjo, preden se potopi. Tedaj je prišla Irena.

"Na Krista, otmi ga, striček!" Irena je dvignila tresočee se roke, v očeh so ji igralo solze vsa se je tresla.

Rustik se je zavzel. "Irena, ti jokaš? Čemu? On je protivnik jasnega despota, čemu solze za takega?"

Irena ni bila doslej povedala stricu še ničesar, kar se je zgodilo z njim v Bizaneu. Rekla je samo, da želi ostati dalje časa pri njem na deželi, ker ji ni bilo dobro v carski palači. Rustik jo je z veseljem sprejel in je bil zelo ponosen, da biva pri njem sorodnica dvorjanica.

"Epafrodit mi je storil veliko dobroto v Bizaneu. Povem ti odkrito, stric, vzljubila sem magistra peditum. Toda zadela ga je nemilost despojne in uničen bi bil nekoč, ko je bil z menoj, da ga ni otel ta Epafrodit s svojimi sužnji. In tudi mene bi bili onečastili in pahnili v nesrečo najeti razbojnikji."

Rustik se ni začudil. Pomizal je na eno oko in se nasnehnil.

"A, tičica, si že doživela zanimive ljubezenske spletke na dvoru. E, živi se v Bizaneu, živi! Poznam despojno! Tvoja prošnja izpolnim. Ne bo počival ta Grk v morju. Naj mu postelje despot ali despojna. Upravda ima trdne potelje za krivičnike!"

Rustik se je prestopil, da bi naglo odšel in prestregel trgovčeevo namero.

"Ne smeš, stric! Otmi ga in daj mu svobodo! Glej, jaz mu dolgujem življenje!"

Irena je zastavila stricu pot in se ga oklenila. Toda prefekt jo je prijel rahlo za roke, jih odvil od vratu in šel mimo nje proti vzhodu.

"Otrok moj, prva ljubezen — prvi spomini! Pozabiš, ko zaljubiš drugič — tedaj se dobi drug prijatelj, ki te otme — zakaj ta mora v Bizane pred despota, ki sem mu prisegel zvestobo!"

Rustik je odšel s trdimi koraki moža, ki je navajen velevati. Irena je prebledela; izgrnila je tresočee se desnico za stricem, kakor bi ga hotela pridržati, ustaviti:

"Nikar! Usmili se me! Otmi ga!"

Ali trdi koraki so odnevali po marmoru, večasih je trčil meč in zarožljala veriga na jeklenih prsih prefekta. Stric je odhajal, da bi ujei Grka in ga izročil pravici.

(Nadaljevanje prihodnjih.)

## "PREROKOVANJA" SILVESTROVE NOČI

Kaj pa bo prineslo Novo leto? — Neštevilno vraž je poleg splošno znanega ulivanja svinca na Silvestrov večer, iz česar naj bi se uganilo bodočnost.

Najvažnejše vprašanje, s katerim se obračamo do usode, se tiče vendar življenja ali smrti.

Kdor na primer v Šleziji prisluškuje pod tujim oknom, ta pričakuje odgovora na vprašanje, ali bode umrl v prihodnjem letu. Ako sliši najprej tidihičee "da," tedaj je njegova smrt gotova stvar, nasprotno pa mu nikalnica "ne" obeta daljše življenje.

Na Tirolskem se vidi celo mrlče bodočega leta iti opolnoči okrog oltarja k cerkvenemu darovanju, in kdor bo umrl prihodnje leto, vidi samega sebe, to je svojo lastno postavo brez glave. (Primerjaj prizor v Raupachovi ljudski igri "Mlinar in njegova hči" ko gedo duhovi v prihodnjem letu umrlih v cerkev k polnočnici.)

V nekaterih krajih so orehi smrti sli; kdor na Silvestrov večer v veseli družbi prvi odpre črn oreh, mora umreti. Podobno razodevajo smrt plavajoče lučice, ki se denejo v orehovitih lupinah v skledo vode; vsaka lučka pomeni osebo, in tista oseba, katere lučka najprej ugasne, najprej umrje. Plavajoče lučice pa pomenjajo tudi, ako se druga od druge oddaljujejo ali medsebojno približujejo, zaročo ali ločitev.

Zaroka in poroka je poleg življenja in smrti zelo važno vprašanje in radi tega je tudi med vero preprostega ljudstva razširjenih mnogo tozadevnih predznamenj. Mlada Maklenburžanka na primer ne vstopi v Silvestrovi noči v svoji sobi s hrbtom obrnjena proti vratom in vrže nato slapo čez glavo; če pade tako, da kaže njen prednji del v sobo, tedaj se bo gotovo zaročila v določnem letu.

V Lauenburgu izve mlada deklica odgovor takega važnega vprašanja na ta način, da v Silvestrovi noči trikrat potrka na kurnik. Če sliši kregati se najprej petelina, tedaj pomeni

## LETNA SEJA PODRUŽNICE ŠT. 1. SANSa v DETROIT, MICH.

V nedeljo dne 2. januarja 1944 ob 2. popoldne se vrši letna seja podružnice št. 1 SANSa v Slovenskem delavskem domu 437 S. Livernois.

Vsa društva, vse članstvo in vsak posameznik se prosí, da se udeleži te važne seje. Volil se bo nov odbor za leto 1944 in določalo se bo o več različnih važnih zadevah. V korist naše organizacije SANSa in nas vseh je, da nihče ne manjka na tej seji.

Zadnji čas je, da se vzdramijo vsi oni, ki dosedaj še niso doprinesli nobenih žrtev na altar domovinske ljubezni in store svojo dolžnost, ter pomagajo po svoji moči našemu hrabremu narodu, ki mu je ljubša smrt, kot suženjstvo, do svobode in lepše bodočnosti.

Lia Menton, tajnica.

## RAZBURJIV DOGODEK V RADIJSKEM ŠTUDIJU

V študiju radijske oddajne postaje v Fall River, Mass., so imeli svoječasno razburljiv dogodek. Sredi neke oddaje je vdrl v študijo mlad Poljak po imenu Belecki.

to svadbo, ako pa čuje najprej kokoši, tedaj ostane še nekaj časa samska. V nekaterih krajih pripisujejo jabolkom pomembno vlogo. V jabolku, ki se ga položi pod vzglavje, se vidi podoba dragega, ako se točno opolnoči vanj ugrizne; ozko narezane jabolčne oblične pa, ki se jih vrže zadaj čez glave, padejo tako na tla, da kaže, na ta način tvorjena oblika začetno čerko ženinevega imena.

Štiripersna dateljica, ki jo položi mlada Tirolka pod vzglavje, ji v sanjah pokaže njenega dragega, in mladi Tirolce, ki na Silvestrovo noč vznak stopa čez skladavnico drv, in pri tem iztakne počeno, sklepa iz njegove oblike, kakš na bo njegova izvoljenka, ali majhna, ali velika, debela ali slaba, vitka ali prihuljena.

Pa s tem se ni treba zadovoljiti, poizvedovati usode novega leta na Silvestrovo noč, temu se lahko pridobi srečo samo.

Skoro po celi Nemčiji pomenjuje na primer ribje luskinje polno denarnico. Istotako pomeni v nekaterih krajih uživanje bečega ohrovtja mnogo denarja, uživanja korenja pa zlato.

Kdor na Maklenburškem v Silvestrovi noči drva krade, n da bi ga kdo zasačil, si pridobi s tem pravico, nemoteno krasti celo leto.

Nekoliko nespameten je polizkus, pridobiti si ponarejen denar, pri čemur pomaga to noč sam peklensček. Vtakne se črnega mačka v vrečo, se jo zaveže z 99 vozli in se ga nese trikrat okoli cerkve. Pri tem se potrka na vrata in kličee cerkovníka. V tretje se prikaže mož, ki seveda ni nihče drugi kot zlod. Ponudi se mu svojega "zajca" in zlod da zanj po kratkem pogajanju tolar. Potem pa se jo mora naglo odkriti, da se pride pravočasno domov kajti če bi zlod razvezal 99 vozov, ko je doti, nik se na potu, tedaj mu ne bi pomagal ničesar ne le s težavo pridobljeni denar, ampak bi bil na milost in nemilost zapisan samemu vragu.

S samokresom v roki je prisilil oseboje in umetnike, da so se postavili z dvignjenimi rokami k steni in je potem imel 45 minut dolg govor, v katerem je zahteval, naj bi Združene države intervenirale v korist Poljske. Mož pa ni vedel, da je vodilni inženir mikrofona takoj odklopil, tako da je govoril zaman. Policija ga je prijela. Pri tem se je izkazalo, da je bil osebie in umetnike ustrahoval z otroško pišto.

## LEŽE SE UČIŠ BOLJE.

Doslej smo menili, da samo lenuhi leže na hrbtu in se učijo. To je vendar tipična spalna lega. Mnogo ljudi tudi kmalu zaspi, če leže berejo.

Toda z znanstvenega stališča imajo "ležači" vendarle prav. Neki irski profesor je ugotovil s poskusi, da se glava, če ležimo, bolj oskrbuje s krvjo. Možgani tedaj bolje delujejo in so tudi najbolj dojemljivi. Vprašanje je samo, dali niso osebne izkušnje v tem primeru vendarle tehtnejše nego profesorske ugotovitve.

## Ne pozabite krvavečesa naroda v domovini! — Pošljite Vaš dar še danes Slovenskemu Pomožnemu Odboru.

**Get in the Fight — Work at WRIGHT**

# HUSKY MEN

**Get a war job now!  
AGE NO BARRIER  
Many types of job open**



It pays to work at WRIGHT

- ★ Good pay
- ★ Time and one-half for overtime
- ★ Bonus for night work
- ★ Production bonus
- ★ Group insurance

Essential workers need release statement

Apply at

## WRIGHT EMPLOYMENT CENTER

TIMES SQUARE — 46th St. and Broadway  
2nd floor of 1540 Broadway — Entrance on 46th Street

Open: 9:00 A.M. to 3:30 P.M. — Mon. & Fri. 9:00 A.M. to 5:30 P.M. Tues., Wed., Thurs. & Sat.

**PATERSON, N. J.**

Employment Division - 215 Park Avenue  
Public Service Buses No. 28 and 54 from  
Paterson City Hall stop at our door.

**WOOD RIDGE, N. J.**

Employment Office - Administration Bldg.  
Public Service Bus No. 68 or Olympic  
Line Buses pass the Wood Ridge plant.

OR UNITED STATES EMPLOYMENT SERVICE

WRIGHT AERONAUTICAL CORPORATION • PATERSON, NEW JERSEY  
Builders of Cyclone and Wirlwind Aircraft Engines

## RDEČI KRIZ KONČA ŠE ENO LETO SVOJEGA DELOVANJA

Leto 1943 je bilo od vseh naj bolj aktivno v historiji Rdečega križa. Ljudje po celem svetu so občutili njegove blagodeti, zato je primerno da sedaj o božičnem času naštejemo kaj je vse storil Rdeči križ.

Ameriški Rdeči križ, ki je samo eden od 60 narodnih ustanov, se je v prejšnjem svojem letu udeležil vseh mogočih del. Pomagal je vojski tu in v inozemstvu, na bojnem polju kot v taboriščih za vežbanje.

Središča za krvno plazmo so nabrala, več kot 4,000,000 darov, s čim se je mnogim pomagalo, in tudi rešilo mnogo življenj naših ranjenih vojakov. Za tem je Rdeči križ se preskrbel 27, 00 bolničark vojski in mornarici. Dobrovoljci vseh narodnosti Združenih držav so pripravili 925,000,000 zdravniških zavojev. Rdeči križ je tudi napravil in odposlal okoli 6,000,000 paketov za ujetnike-konvalescente.

Za zdrave borce je Rdeči križ uredil klube in druga zabavišča v inozemstvu. Posebno izvežbani predstavniki so se bili dodeljeni vsem vojnim in pomorskim odredom doma in v inozemstvu, zato da pomagajo vojakom z pametnimi nasveti in dejstvom, onim posameznikom, ki imajo osebne in družinske težave.

Oddelek Rdečega križa, ki se bavi z poizvedovanem in dostavljanjem novic, je v zadnjih 15 mesecih oddal 383,299 poročil sorodnikom v krajih razdejanih od vojne. Istočasno je ta oddelek oddal še 353,634 manjših poročil ter vprašanj, ki so prišla iz inozemstva. Zemlje, odkoder so je poizvedovala in kamor so poslane novice so: Albanija, Belgija, Luksemburg, Bolgarija, Kitajska, Češkoslovaška, Danska, Finska, Fran-

cija, Nemčija, Grčija, Holandija, pomoč, ki je bila poslana civilski, Madžarska, Italija, Japon listom skozi Rdeči križ, iznaška, Latvija, Estonska, Litva — v vrednosti več kot 77,000,000 nija, Norveška, Palestina, Srilondoljarjev.

V bojnih vrstah doma in strukturji Rdečega križa so izvežbali 400,000 žen za bolničarstvo, 1,500,000 za prvo pomoč in njih beguncem; hrana, obleka, še 300,000 oseb plavanja in rešilo ter druge potrebščine so ševanja iz vode. Končno so bile poslana na Rusko, v Sedobrovoljni pomagaci napraviverno Afriko. Srednji Vzhod li 12,000,000 kosov oblacila za ter v neke okupirane zemlje uporabe doma in v inozem- Od začetka vojne celokupna stvar.


**NAJBOLJŠI PRIJATELJ**

**V NESREČI VAM JE:**

# SLOVENSKA NARODNA PODPORNA JEDNOTA

**BRATSKA, DELAVSKA  
PODPORNA USTANOVA**

Sprejema možke in ženske v letih od 16. do 50, in otroke do 16. leta starosti.



Članstvo: 62,000

Premoženje: \$10,500,000.00

Za ožje informacije glede zavarovanja vprašajte lokalnega tajnika društva SNPJ

Glavni stan:  
2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

**NOČEM PLAČATI VEČ KOT NAVIŠJE URADNE CENE!**

**NE SPREJMEM RACIONIRANIH ŽIVIL AKO NE ODDAM ZNAMK!**

